

A HTMT HÍREI

Székkfoglaló előadás: Laurency Gábor: Lehetőségek a hidrogén kémiai úton történő tárolására

A Magyar Tudományos Akadémia tisztelettel meghívja Önt Laurency Gábor az MTA külső tagja Legyőzhetetlen növénykórokozók című székkfoglaló előadására. Az előadás ideje: 2023. szeptember 12., (kedd) 11.00 óra. Az előadás helye: MTA Székház, Nagyterem (Budapest V. ker. Széchenyi István tér 9. II. emelet). [...] Az emberiség növekvő energiaigénye, az üvegházhatást okozó szén-dioxid-kibocsátás létfontosságú csökkentése miatt új, megújuló energiaforrásokra és energiahordozókra van szükség. A nap- és szélenergia részesedése az energiatermelésben egyre növekszik, de e források időszakos jellege miatt a keletkező elektromos áram tárolása, illetve üzemanyaggá való átalakítása nélkülözhetetlen...” Forrás: MTA.hu: [teljes cikk >](#)

Székkfoglaló előadás: Vigh Gyula: Kalandozások az elektroforézis birodalmában

Vigh Gyula, az MTA külső tagjának székkfoglaló előadására 2023. szeptember 12., 11:00 óra kerül sor az MTA Székház Nagytermében (1051 Budapest, Széchenyi István tér 9.) [...] Ebben az előadásban négy olyan területről szeretnék beszélni, amelyen valamilyen kezdetben megmagyarázhatatlannak tűnő megfigyelés lényeges elméleti és metodikai előrelépéshez vezetett: nem ionizálható, gyenge és erős elektrolit enantiomerek elektroforetikus elválasztása ciklodextrin-tartalmú elektrolitokban...” Forrás: MTA.hu: [teljes cikk >](#)

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

A szaktárca csökkentené az egyetemi oktatók terhelését

Két oktatással kapcsolatos törvénytervezetet jegyeztek be a Legfelső Tanácsban. Az egyik az előadók oktatási terhelésének csökkentésére vonatkozik, a másikkal megnyirbálnák a bürokratikus folyamatokat az Oktatási és Tudományos Minisztériumban. [...] A 9600. számú törvénytervezet az előadók terhelésének a jelenlegi 600 órától évi 400–500 órára csökkentését javasolja. A terhelés mértéke az egyetemi tanárok által végzett tudományos munkától függne...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Nincs elég katona, széleskörűbb toborzásba kezd Ukrajna

2022-ben a teljes körű inváziót követően megháromszorozódott azoknak a 25 és 60 év közötti hallgatóknak a száma, akik második vagy harmadik diplomájuk megszerzésén dolgoznak. Ezt a parlament nemzetbiztonsági, védelmi és hírszerzési bizottságának tagja, az elnök parlamenti képviselője, Fedor Veniszlavszkij mondta a telemaraton adásában. „Ez határozottan visszaélés... [...] Az Ukrinform korábban azt közölte, mintegy 60 ezer férfi használta ki a továbbképzést annak érdekében, hogy elkerülje a sorozást. [...] Az Ukrán Védelmi Minisztérium rendeletben frissítette a katonai állomány alkalmasságának felmérésére szolgáló betegségek listáját. A korlátozottan alkalmas személyek egy adott katonai szakterületre oszthatók be. [...] Nem mozgósítják a folyamatos tanulmányokat folytató 30 év alatti férfi hallgatókat, valamint a pedagógiai dolgozókat – jelentette be szerdán Okszen Liszovij oktatási és tudományos miniszter a Facebook-oldalán. [...] Az ilyen kiskapuk pedig az áloktatás jelenségét idézik fel, ami általában negatívan befolyásolja az oktatás minőségét...” Forrás: Karpathir.com: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#) [teljes cikk 4 >](#)

Folytatódik a Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskola „bedaralása”

Tovább folytatódik a határon túl élő magyarok jogfosztása Ukrajnában: a kárpátaljai II. Rákóczi Ferenc Középiskola most arról számolt be, hogy két igazgatóhelyettesnek is távoznia kellett, miután lemondatták őket. [...] Az ügyvel kapcsolatban a KISZÓ felkereste a kistérség oktatási vezetőjét, és arról érdeklődött, miért neveztek ki ukrán anyanyelvű, kellő tapasztalattal nem rendelkező személyt az iskola élére? Mihajlo Labos a jogszabályokkal védekezett: Tudtommal a törvény nem ír elő semmilyen rendelkezést arra vonatkozóan, hogy az igazgatónak valamilyen idegen nyelvi képességekkel kellene rendelkeznie... [...] A KMKSZ Elnökségének nyilatkozata a II. Rákóczi Ferenc Középiskolában kialakult helyzetről...” Forrás: Karpathir.com: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

A gróf Gvadányi József nevét viselő Badalói Gimnázium tanulói létszáma száz fő alá csökkent

Örömmel nem sok okot adó, de ugyanakkor törvényszerű tendencia vezette be az idei tanévet Badalóban, ahol – a korábbi évektől eltérően – az idén először fordult elő, hogy a gróf Gvadányi József nevét viselő Badalói Gimnázium tanulói létszáma száz fő alá csökkent. [...] A tanulói létszám fogyatkozása mellett azonban örömteli változásokról is beszámolhatott szeptember első napjaiban Veres Csilla, az intézmény igazgatója. [...] A pénteki hivatalos tanévnyitót követően, vasárnap az Isten házában részesülhettek a Mindenható áldásában az iskola tanulói és az ő fejlődésüket segítő 14 pedagógus, akik szinte teljesen megtöltötték a helyi gyülekezeti tagokkal egyetemben a badalói református templomot...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Olekszandr Zsilcov-tárlat nyílt a Munkácsy Mihály Magyar Házban

Zsúfolásig megtelt csütörtökön a Munkácsy Mihály Magyar Ház galériája a Latorca-parti városban. A nagy érdeklődést Olekszandr Zsilcov festő- és grafikusművész Erdélyi 22 elnevezésű egyéni tárlata váltotta ki. [...] A háború borzalmait elől menekülő alkotó családjával múlt év márciusában érkezett Kárpátjára. Azóta Munkácson az Erdélyi Béla Alkotóházban élnek. [...] Olekszandr Zsilcov munkásságát a jelen lévő művész kollégák is nagyra értékelték. Kopriva Attila munkácsi festőművész, művészettörténész, az MTA külső köztestületének tagja, a Kárpátok Művészetéért és Kultúrájáért Egyesület elnöke, a kiállítás kurátora kiemelte a művész filozofikus munkáinak egyedi stílusát, a golyóstollal vagy a festékekkel készített alkotásai fény-árnyék játékának nagyszerűségét, a képek vibrálását...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

SZERBIA/VAJDASÁG

Nem elég az 5,5 százalékos fizetésemelés a tanároknak, sztrájkra készülnek

Nagy tiltakozást és sztrájkot jelentettek be a tanügyi dolgozók szeptember végére, mert nem akkora fizetésemelést kaptak, amiről a kormánnyal korábban tárgyaltak, erősítették meg a tanügyi dolgozók szakszervezetében az információt a Nova.rs-nek. [...] Sztrájk is lesz, a 30 perces órákat viszont megtartják, viszont számítanak arra, hogy akkor a fizetésük harmadát kapják majd csak meg, mert a minisztérium már korábban is meglépte ezt a lépést...” Forrás: Szmsz.press: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Bemutatták a Duranci kollekciónak című kiadványt Szabadkán

Duranci Béla művészettörténész magángyűjteménye és könyvtárának egy része halála után a Szabadkai Városi Múzeumhoz, a Szabadkai Kortárs Galériához, valamint a Szabadkai Városi Könyvtárhoz került. Duranci idén ünnepelte volna kilencvenkettedik születésnapját, ez alkalomból pedig júliusban egy kiállítást is nyitottak tiszteletére a Szabadkai Városi Múzeumban. A kiállított gyűjteményéből most egy katalógus is készült, ezzel is emlékezve munkásságára. [...] Ninkov K. Olga, művészettörténész, az MTA külső köztestületének tagja elmondta: „Nagyon örülünk, hogy egy ilyen nemes személynek a hagyatékát betudjuk mutatni a közönségnek...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Felolvasószínház Szendrey Júlia életéről

A felújított újvidéki Petőfi Sándor Magyar Művelődési Központ új évadának első programjaként Szendrey Júlia életét dolgozták fel és mutatták be felolvasószínház formájában. Az előadásban a költők hétköznapi életének mozzanatait próbálták bemutatni a közönségnek. [...] A prezentációba fűzött előadás ötletgazdája Ladisity Melinda, a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Központ elnöke volt...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Videó: Caryl Churchill: Az Iglie a Szabadkai Népszínház Magyar Társulatának előadásában

Alakváltó titokzatos lények, tündérek és koboldok. Egy sötét világot bemutató mese felnőtteknek. A kortárs angol író, Caryl Churchill Az Iglie című különleges színpadi szövegével kezdte az évadot a Szabadkai Népszínház Magyar Társulata. Siflis Anna első rendezésével debütált Szabadkán. [...] Siflis Anna, rendező elmondta: „Nekem az első olvasatom az volt, hogy vannak pillanatok, amikor erőteljesen indokolatlanul leöntöd magad kora reggel kávéval, de úgy, hogy fogod a kezeden. [...] Nekem az a vízióm, hogy ilyenkor valaki ott áll melletted, és ő az Iglie, aki megrézfál...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

A Zentai Városi Múzeumban megnyílt Csernik Attila kiállítása

A Zentai Városi Múzeumban Csernik Attila topolyai képzőművész Zentán készült alkotásait bemutató kiállítás megnyitójával kezdődött el a Tisza menti város napja alkalmából szervezett rendezvénysorozat. A tárlat megnyitója előtt Pejin Attila, a városi

múzeum vezetője [...] üdvözölte az egybegyűlteket. A kiállítást Szarka Mándity Krisztina muzeológus, az MTA külső köztestületének tagja nyitotta meg, aki elmondta: Csernik Attila szereti Zentát, de nem szereti a tárlatokat. A hétköznapiakban jól alkalmazkodik a körülményekhez, de az alkotásban nem tűri a megalkuvást, majd pedig elmondta, hogy 1970-ben, éppen a nagy zentai árvíz évében vett részt először a Zentai Művésztelepen és a napjainkig hűséges a városban megrendezésre kerülő művészettelepekhez...” Forrás: Vajma.info: [teljes cikk >](#)

A Szebeni Műhely Fotográfiai Alkotócsoport kiállítása

A tavalyi kora nyári zentai alkotótelepi munka után a Szebeni Műhely Fotográfiai Alkotócsoport tagjai visszatérnek a helyszínre, hogy bemutassák e magával ragadó vajdasági városban készült alkotásaikat. [...] A műhelyt életre hívó és azt összefogó alapító, Szebeni András halála után a tagoknak újra kellett gondolniuk a közös munka menetét. Egyöntetűen a folytatás mellett döntöttek. Felvették a Szebeni Műhely Fotográfiai Alkotócsoport nevet. [...] A zentai tapasztalatok után született a döntés, hogy a Műhely tagjai feltérképezik a külföldi magyarok lakta tájegységeket. Ezért a Zentán elkezdett munka folytatásaként a Műhely a 2023. évi alkotótelepét már Kassán hozta létre...” Forrás: Szmsz.press: [teljes cikk >](#)

ROMÁNIA/ERDÉLY

Orvosi egyetemeken tanul a legtöbb külföldi diák Romániában

Romániában közel 35,4 ezer külföldi hallgató tanult a 2021/2022-es tanévben. Az elmúlt években fokozatosan növekedett a külföldi egyetemi hallgatók száma, a 2016/2017-es tanévben jegyzett közel 28 ezerhez képest mostanra közel 27 százalékos növekedés figyelhető meg. [...] Az orvosin és az ahhoz közel álló szakokon 17.320 hallgató tanult, a társadalomtudományok egyikén 8108, a mérnöki egyetemeken 4833, humán tudományok és művészeti karon 3166, testnevelés és sport karon 991, matematikán és természettudományon 974. Ami a romániai hallgatók külföldi tanulását illeti, 10.500 fiatal tanult külföldön. [...] Megkeresésünkre Soós Anna, a BBTE rektor helyettese, az MTA külső köztestületének tagja elmondta: a BBTE-n 1450 külföldi hallgatót tartanak számon. A Magyarországról érkező hallgatók körében a pszichológia kar népszerű, míg az afrikai és ázsiai kontinensről érkező fiatalok az európai tanulmányok, közgazdasági, informatika karra jelentkeznek...” Forrás: Szabadság.ro: [teljes cikk >](#)

A kisebbségek védelmének hatékonyabbá tételét kéri Romániától az Európa Tanács

A 2022-es népszámlálás eredményeinek körültekintő alkalmazására, a nyelvi jogokat érintő törvények gyakorlatba ültetésére szólítja fel a romániai hatóságokat az Európa Tanács szeptember 5-én közzétett jelentésében. A nemzeti kisebbségek védelméről szóló Keretegyezmény gyakorlatba ültetését vizsgáló ötödik jelentésében az Európa Tanács leszögezi, hogy Romániának szilárd jogi kerete van a kisebbségek védelmére, [...] ugyanakkor megfogalmaz néhány továbbra is fennálló problémát: [...] Főleg olyan szaktanárokból nincs elég, akik az adott kisebbség nyelvén taníthatnának, [...] Az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása, [...] Szintén a romániai magyarokkal kapcsolatos problémák között említi az Európa Tanács az eltérő történelemértelmezés és a szimbólumhasználat miatt politikai szinten kialakult heves vitákat. [...] A román kormány is hozzáfűzte kommentárját, ebben pedig azt állítja: a kollektív jogok szegregációhoz vezetnek, a szegregáció meg konfliktusokhoz...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Biztonságba helyezték a felszámolással fenyegetett nagyváradi magyar osztályokat

Lezárult egy újabb fejezet a nagyváradi magyar oktatás történetében: a tanügy minisztérium által nemrég kiadott rendelet hivatalossá tette, hogy a váradi Nicolae Bălcescu Általános Iskola magyar tagozata átkerüljön a Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium fennhatósága alá. [...] Előbbi volt az az iskola, amelynek vezetősége egy évvel ezelőtt szegregációt kiáltott, amikor a Királyhágómelléki Református Egyházkerület magyar kormánytámogatással megvásárolt, majd felújított épületét ingyen és bérmentve felajánlotta a tanintézet magyar osztályai számára. [...] A Lorántffy minden pedagógust és diákot átvett, teljes létszámmal...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Főgimnáziummá alakul a Nagy Mózes-iskola

Az első elképzelés szerint elméleti líceumból azért alakult volna át főgimnáziummá a kantai Nagy Mózes-iskola, mert az decentralizációval, számos előnnyel járt volna. Az új tanügyi törvény azonban nem biztosítja ezeket, így az oktatási intézmény mindössze történelmi elégtételt vesz, amikor ismét magára ölti a 120 évvel ezelőtti főgimnázium nevet...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Kötet: Katonasors - A kézdiszentkereszti Páll Elemér visszaemlékezései

Romániában a szovjet mintára elkezdett osztályharc idején, 1950 után több tízezer fiatal férfit személyes szabadságuktól megfosztva, minden jogalap nélkül, katonai behívóval lapátos-csákányos építőmunkára kényszerítettek, anélkül, hogy munkabért fizettek volna. Gyárak, vasutak, hidak épültek így fel. A román kommunista vezetés az 1950–1961 közötti időszakban 520 ezer embert kötelezett kényszermunka végzésére. Egyik volt közülük a háromszéki Kézdiszentkereszten élő Páll Elemér is... [...] A cikk részleteket közöl a szerző szeptember 7-én, kézdivásárhelyi Vigadó Művelődési Központban bemutatásra kerülő Katonasors című könyvéből...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Videóinterjú: Székely Kinga Réka: Kelet-Európában nagyon rég volt ilyen kongresszus

A Vallásszabadság Nemzetközi Egyesülete (International Association of Religious Freedom - IARF) 2023. szeptember 4-6. között Kolozsváron tartja 36. kongresszusát. Az angol nyelven zajló értekezlet témája: Hit a megbékélésben. A részletekről Székely Kinga Rékát, az egyesület elnökségi tagját kérdeztük, aki elmondta, hogy több mint 20 ország képviselői vesznek részt a kongresszuson...” Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#)

Vélemény: Új részleteket árult el a tervezett iskolai drogtesztelésről az oktatási tárca államtitkára

Bizottság dönthet majd arról, hogy melyik tanulót tesztelik drogokra, és a vizsgálat elvégzéséhez kérni fogják a szülő vagy, ha nagykorú, akkor magának a diáknak a beleegyezését, magyarázta hétfő este Sorin Ion oktatási államtitkár. [...] A fáradt, feszült, türelmetlen, a maguk dolgaival sem egyenesben lévő felnőttek általában 10 éves koruk környékén elengedik gyerekeik kezét. [...] A Belügyminisztérium Antidrog Ügynökségének 2023-as adatai szerint legifjabb pszichoaktív szert használó polgárunk sem több 13 évesnél...” Forrás: Transtelex.ro: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

Podcast: Tanévkezdés újdonságokkal

Szlovákiában szeptember 4-én kezdődött meg az új tanév, országsszerte 720 ezer tanuló tért vissza az iskolákba. Az alapiskolákban 507 ezer diák, a középiskolákban 215 ezer tanuló ült be ismét a padokba. A gyermekere, pedagógusokra de a szülőkre is több újdonság vár a 2023/2024-es tanévben, ilyen pl. a hiányzások igazolása vagy a diétás étkeztetésre vonatkozó előírások. A legnagyobb változás azonban az új állami oktatási program bevezetésének első szakasza. Hogy milyen tanévre számíthatunk, Prékop Mária oktatási szakemberrel, pedagógussal az oktatási minisztérium volt főigazgatójával beszélgettünk. [...] A Szlovák Tanítói Kamara (SKÚ) bírálja a gyakori miniszterváltást az oktatásügyi tárca élén, nem ok nélkül, hiszen Szlovákia egy év alatt négy oktatási minisztert „fogyasztott el. [...] A pedagógusok nehezményezik, hogy az iskoláknak különböző divathullámokhoz kellene igazodniuk...” Forrás: Patria24.sk: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Megkezdődtek a 110 éves ipolysági gimnázium jubileumi ünnepségének kísérőprogramjai

A tanév megnyitásával megkezdődtek az idén megalakulásának 110. évfordulóját ünneplő ipolysági Szondy György Gimnázium jubileumához kötődő programjai. Az intézmény az idei tanévet a kerek évforduló jegyében szervezi. Szeptember 5-én Tóth Tibor, az intézmény történelemtanára tartott átfogó előadást a gimnáziumról. A történelem sorsfordítói mozzanatai nem kímélték az oktatási intézményt sem. A százöt év alatt négy épületben működött a gimnázium. A neve is többször változott az oktatási koncepciókkal egyetemben. Ez utóbbi változása főleg az aktuális politikai ideológiákat követte. [...] A keddi előadást további előadások, pódiumbeszélgetések, művészeti programok kísérik az elkövetkező hónapokban – ezt már Gajdács Mónika igazgató mondta. Tán a legtöbb munkát az évkönyv megszerkesztése igényelte...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

DIASZPÓRA

Interjú: Nemi sztereotípiák a technika világából

A magyar származású Szlávi Anna Norvégia legnagyobb egyetemének, a Norvég Tudományos és Műszaki Egyetem kutatója. Munkája során az informatika nemi alapú egyenlőségének elősegítésén dolgozik. Beszélgetésünk során rávilágított arra, milyen negatív hatással vannak a nemi sztereotípiák az informatika világában, valamint betekintést nyújt a norvég oktatási rendszerbe is. [...] Az oktatásban dolgozók itt sem teljesen elégedettek, de az tény, hogy a tanári fizetésből meg lehet élni...” Forrás: Parameter.sk: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés a kanadai magyarság és a jezsuiták helyzetéről

Forrai Tamás atya Budapesten született és nőtt fel, tanári pályára készült, és eddig három helyen szolgált: volt miskolci gimnáziumigazgató, budapesti tartományfőnök és hat éve torontói plébános. [...] Beszélgetés a kanadai magyarság és az ottani jezsuiták helyzetéről, saját szolgálata kihívásairól és lehetőségeiről. [...] A diaszpóra papsága nagyon erős átalakulás alatt van, ez a lelkipásztori ellátást is meghatározza. Most esnek ki azok az utolsó idősebb lelkipásztorok, lelkészek, akik annak idején még politikai emigrációba menekültek. Ők nagyon nagy részben '56-osok, vagy akár korábbiak. [...] A Szent Erzsébet plébánia a Kárpát-medencén kívül a legnagyobb magyar katolikus közösség. Bár a koronavírus-járvány megütött minket is, egy stabil vasárnap majdnem 300 ember van a vasárnapi miséken...” Forrás: Bocskairadio.org: [teljes cikk >](#)

Beszámoló: A Passaic-i Szent István-napi búcsú

Különleges augusztus 20-i ünnepségre készült idén a passaic-i Szent István magyar katolikus templom közössége: a Szent István-napi búcsú alkalmával elsőáldozás és bérmálkozás is zajlott. A szentségeket Veres András győri megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elnöke szolgáltatta ki, aki a búcsú díszvendége is volt. [...] 10 bérmálkozó és 16 elsőáldozó – ami a diaszpórában nagyon nagy szám...” Forrás: Bocskairadio.org: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

Augusztus 20-a a diaszpórában

Kicsiknek és nagyoknak egyaránt szóló egész hétvégés programmal készültek az augusztus 20-ai nemzeti ünnepre 2023-ban a Sydneyben működő magyar szervezetek. [...] Államalapítás ünnepe Sunshine Coast-on és Brisbane-ben. [...] Augusztus 20-án Córdoba városa is Magyarország születésnapját ünnepelte...” Forrás: Korosiprogram.hu: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Monroe-i temető: Magyar bányászok emlékhelye

Az világmagyarság nevében a Magyar Baráti Közösség emléket állított a monroe-i temetőben (Ohio) azoknak a bányász családoknak a tiszteletére, akik a szebb jövő reményében érkeztek Magyarországról az Újvilágba, és a congói bányákban lelték halálukat. [...] Deák Nóra emigrációkutató, az ITT-OTT Találkozó rendszeres előadója, a Magyar Baráti Közösség (MBK) tagjainak javasolta, állítsanak emléket a helyen. Meglepetés volt számára, amikor kiderült, [...] Fülöp Lászlónak és feleségének, Ágnesnek birtokában még gyűjtőmunka is van...” Forrás: Bocskairadio.org: [teljes cikk >](#)